

กรอบความคิดเติบโต: ความเชื่อเพื่อการต้อนรับความท้าทาย
และรักในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย

Growing Mindset: beliefs for embrace challenges and love to
life-long learning for young children

ณฤดี หวังหมูกกลาง* ชลาธิป สมานิติ** และปิยะนันท์ หิรัญชัยโลทร**

* สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Narudee Whangmooklang*, Chalutip Samahito** and Piyanan Hirunchalothorn**

* Major of Early Childhood Education, Faculty of Education, Kasetsart University

** Department of Educational, Faculty of Education, Kasetsart University

Received: August 9, 2021 / Revised: October 1, 2021 / Accepted: October 20, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้สำหรับครูปฐมวัยเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ ของกรอบความคิดเติบโต บทบาทครู และกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครู ปฐมวัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัยตามความเหมาะสม ซึ่งกรอบ ความคิดเติบโตเป็นความเชื่อที่มีต่อความฉลาดและความสามารถของบุคคลที่สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้โดย กรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถพัฒนาได้จากการที่ครูปฐมวัยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่าน การบูรณาการกับกรอบความคิดเติบโตที่เน้นกระบวนการ การจัดสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศ และการใช้ ภาษาสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เด็กลองคิดหาวิธีการใหม่ ๆ มีความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา รวมทั้งครูปฐมวัยควรเป็น แบบอย่างของการเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเองได้ นอกจากนี้ครูควรเลือกกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และให้ความสำคัญกับกระบวนการของเด็กมากกว่าผลลัพธ์ โดยพิจารณาเลือก กิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการ และช่วงวัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น กิจกรรมเล่านิทานการแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมการประกอบอาหาร การเล่นเกม กิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่ง สร้างแรงบันดาลใจให้เด็กเกิดความสนใจใคร่รู้สิ่งใหม่ มีความกระตือรือร้น และช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมที่จะเผชิญ กับความท้าทาย และการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเมื่อเด็กเติบโตขึ้นก็จะสามารถเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเอง เนื่องมาจากการที่เด็กได้รับการปลูกฝังให้มีชุดของความเชื่อที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การรักที่จะเรียนรู้ของเด็ก และ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: กรอบความคิดเติบโต เด็กปฐมวัย ความเชื่อมั่น แรงบันดาลใจ ต้อนรับความท้าทาย รักในการเรียนรู้

Abstracts

This academic article aimed to present knowledge for early childhood teachers about the meaning of growth mindset, teacher roles, and activities that help develop a growth mindset for early childhood. So that early childhood teachers can apply it to develop a growth mindset for early childhood children as appropriate. A Growth mindset is a belief about intelligence and that ability is something that can be developed or can be changed. A growth mindset for early childhood can be developed by early childhood teachers providing Learning Experiences through integration learning with a focus on process. Setting an environment and use communication to encourage children to think of new ways and have confidence in solving problems. Teachers can also be a model of learning from their own mistakes. In addition, choosing activities that allow children to learn through practice and focusing on the process more than the outcome. Teachers should be considering the selection of activities by the development and age of the child is important, such as storytelling, role-play, cooking activities, playing games, unplug coding, etc., which aim to inspire children's curiosity in new things and Helping children be ready to embrace challenges and change. As children grow up, they will be able to learn from their own mistakes. This is since children are being cultivated with a proper set of beliefs, and it brings them to the love to learn and be happy.

Keyword: Growth mindset, Young children, Confidence, Inspiration, Embrace challenge, Love to learn

บทนำ

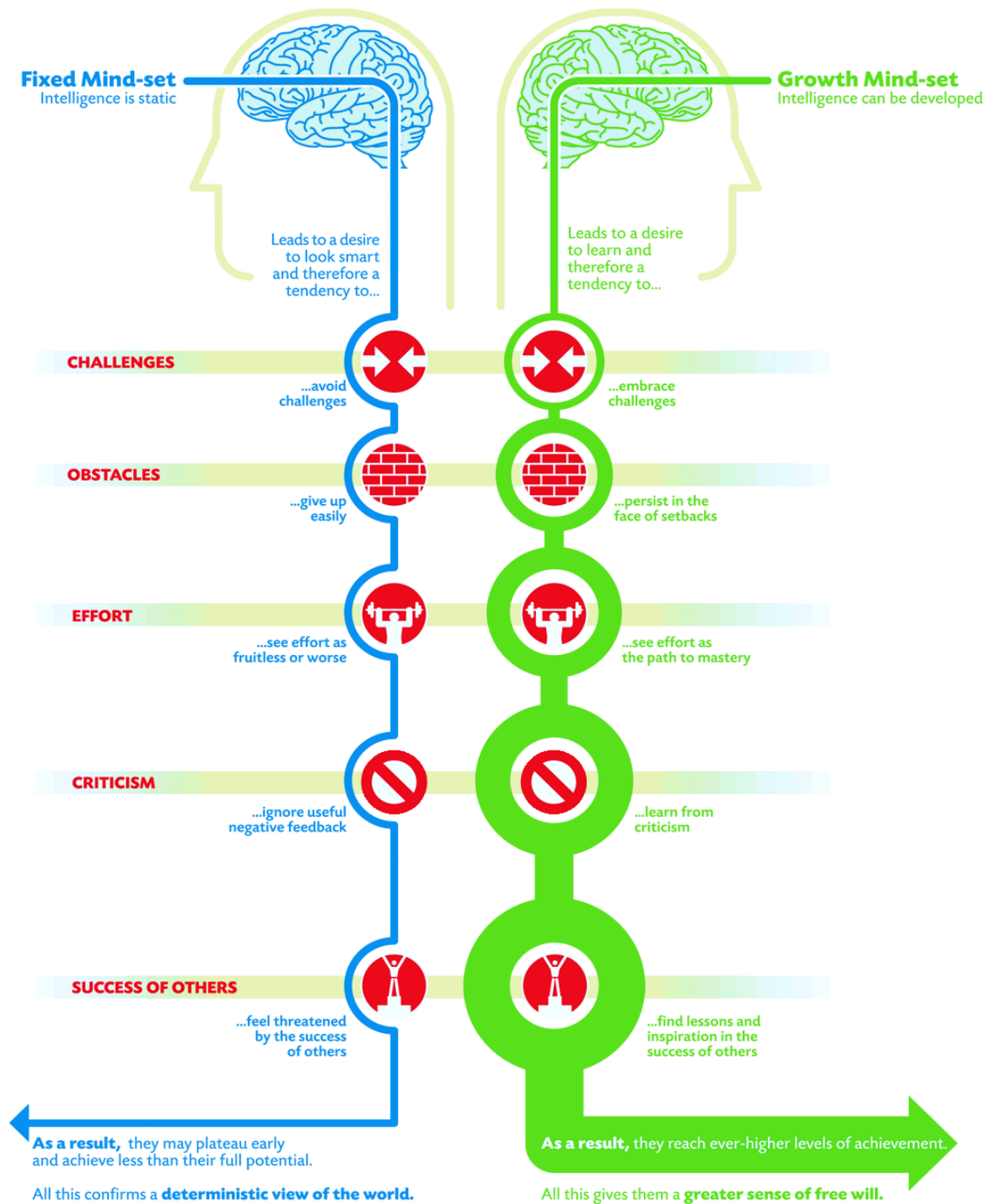
ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เด็กยุคนี้จำเป็นต้องมีระบบความคิดที่ยืดหยุ่น และเปิดกว้าง พร้อมรับมือกับปัญหา ตลอดจนกล้าเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะ และวางรากฐานของความเชื่อที่มีต่อการเรียนรู้เพื่อให้สามารถพัฒนา หรือปรับเปลี่ยนได้ ทั้งนี้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 เน้นเรื่องการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และหนึ่งในแผนงานสำคัญ ได้แก่ แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย แนวคิดเกี่ยวกับกรอบความคิด (Mindset) ซึ่งในทางการศึกษา มีความหมายลึกซึ้งกว่าความเชื่อ ซึ่งมีรากฐานมาจากค่านิยม วิถีชีวิต และความคาดหวังต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา นำไปสู่พฤติกรรม การปฏิบัติ การเลือก และการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา นั่นก็คือ การสร้างคนเพื่ออนาคตเป็นการพัฒนาเด็กเยาวชนให้เป็นผู้มีใจรักที่จะเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยสั่งสมความรู้ และทักษะที่จำเป็น เพื่อพร้อมเผชิญกับความท้าทาย และสถานการณ์ ในชีวิตอย่างรู้เท่าทัน และมีความพร้อมในการแก้ปัญหาเมื่อเติบโตขึ้น (The National Assembly of Child and Youth Development, 2019) ซึ่งหากพิจารณาตาม Dweck (2006) ผู้คิดค้นทฤษฎีเรื่องกรอบความคิด ซึ่งเป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การแสดงออก โดยผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อว่า ความสามารถของคนเรานั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ด้วยการเรียนรู้ ยินยอมในการฝึกฝน พัฒนา และพร้อมรับความท้าทายที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจึงให้ความสำคัญกับความเพียรพยายาม และมีมุมมองเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคเป็นเรื่องของความท้าทาย และเป็นโอกาสที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ Independent Committee for Education Reform (2019) ที่เสนอว่าเด็กที่มีกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) จะมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ใส่ใจ รักที่จะเรียนรู้ และสนุกกับการทำสิ่งใหม่ที่มีความท้าทาย

นอกจากนี้ กรอบความคิดเติบโตยังมีความสำคัญต่ออารมณ์ และสุขภาพจิตของเด็กอีกด้วย โดย King (2012) พบว่า กรอบความคิดยึดติด (Fixed Mindset) มีความสัมพันธ์กับการมีอารมณ์ทางลบ เช่น เด็กอารมณ์เสียง่ายเมื่ออยู่กับเพื่อน และหงุดหงิดเกือบจะตลอดเวลา เช่นเดียวกับการศึกษาของ Schroder et al. (2014) พบว่า ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตนั้นมักจะมีลักษณะอาการทางจิตเวช หรือภาวะซึมเศร้าน้อยกว่าผู้ที่มีกรอบความคิดยึดติด

จากความสำคัญข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าการศึกษาที่เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนากรอบความคิดเติบโตเพื่อเป็นรากฐานสำคัญนั้น ทำให้เด็กวัยนี้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งช่วยให้เด็กพัฒนาการรับรู้ และเชื่อว่าความสามารถของตนเองนั้นสามารถพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงได้ ส่งผลให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เรียนรู้งานที่มีความท้าทาย และรักในการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถปรับตัว และมีความพร้อมในการเผชิญการเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ การมีสุขภาพจิตที่ดีก็สำคัญเช่นกัน เมื่อเด็กมีกรอบความคิดที่เปิดกว้าง และยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนแปลง และพยายามเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหามากกว่าย่อท้อต่ออุปสรรคในชีวิตเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ดังนั้นครูปฐมวัยจึงมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานกรอบความคิดเติบโต ทำให้เด็กมีความพร้อม และมีความสุขกับการเรียนรู้ ซึ่งบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้สำหรับครูปฐมวัยเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบพื้นฐานของกรอบความคิดเติบโต รวมทั้งบทบาทครู และกิจกรรม เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัยได้ตามความเหมาะสม

กรอบความคิด (Mindset)

กรอบความคิด เป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการแสดงออก รวมถึงทัศนคติของคนเราที่มีต่อคุณลักษณะ (Characteristics) และอุปนิสัย (Traits) ของตนเอง เช่น ความสามารถ และบุคลิกภาพ โดย Dweck (2006) ได้แบ่งประเภทของกรอบความคิดออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ กรอบความคิดแบบเติบโต และกรอบความคิดยึดติดดังภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบการแสดงออกต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้ที่มีกรอบความคิดยึดติด และกรอบความคิดเติบโตสร้างขึ้นโดย Nigel Holmes
ที่มา: Dweck (2006)

ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบการแสดงออกต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้ที่มีกรอบความคิดยึดติด และกรอบความคิดเติบโตสร้างขึ้นโดย Nigel Holmes (ต่อ)

ที่มา: Dweck (2006)

จากภาพที่ 1 Dweck (2006, 2009) ได้สรุปลักษณะความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโต และผู้ที่มีกรอบความคิดยึดติดจากแผนภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโตนั้นจะมีความเชื่อว่าสติปัญญา และความสามารถของคนเราสามารถพัฒนาได้ด้วยความเพียรพยายาม มีกลยุทธ์ที่ดี และเหมาะสม พร้อมทั้งจะเผชิญกับความท้าทายในชีวิตเมื่อเติบโตขึ้น รักที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่รอบตัว และมองความล้มเหลวว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาความสามารถของตนเอง และนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคตในทางกลับกัน ผู้ที่มีกรอบความคิดยึดติดมักจะหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมที่ตนเองไม่คุ้นเคย เนื่องจากกลัวความผิดพลาด หรือล้มเหลว และเมื่อพบเจอกับความ

ล้มเหลวก็จะหยุดทำสิ่งนั้นทันที เนื่องจากมีมุมมองเกี่ยวกับความเก่ง หรือความฉลาดของคนเราขึ้นอยู่กับความสามารถมากกว่าความพยายาม และมักไม่สนใจรับฟังคำวิจารณ์เชิงลบ เพราะเชื่อว่าคำวิจารณ์นั้นเป็นการตำหนิตัวของบุคคลมากกว่ากระบวนการ และรู้สึกกังวลเมื่อมีผู้คนรอบข้างประสบความสำเร็จ เพราะเกรงว่าคนเหล่านั้นจะทำลายความสำเร็จของตนเอง ซึ่งถือเป็นกรอบความคิดที่ส่งผลให้คนเรานั้นไม่พัฒนาตนเอง และสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ไปอย่างน่าเสียดาย

กรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัย

กรอบความคิดเติบโตเด็กปฐมวัยนั้นเป็นความเชื่อของเด็กแต่ละคนที่มีต่อความฉลาด และความสามารถของตนเองว่าเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวในเด็กปฐมวัยนั้น สามารถเกิดขึ้นจากแทรกแซงด้วยการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก (Shelby & Christie, 2011) โดยมีเทคนิคกระบวนการที่เหมาะสม และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กปฐมวัยมีกรอบความคิดที่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กรับรู้ข้อมูลว่าสมองของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ด้วยการลงมือปฏิบัติ หรือเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ท้าทายระดับความสามารถของตนเอง การพยายามฝึกฝน และการลงมือทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ จึงจะทำให้เด็กเกิดความพร้อมในการแสวงหาความท้าทาย เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ตนเองไม่คุ้นเคย มีความกระตือรือร้น ตลอดจนเด็กสามารถเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเองเมื่อเติบโตขึ้น ซึ่งนอกจากกรอบความคิดดังกล่าวจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของเด็กแล้ว ยังสามารถทำนายแนวโน้มความสำเร็จของเด็กได้ในอนาคตได้อีกด้วย (Dweck, 2006)

Dweck (2006, 2009) ได้อธิบายองค์ประกอบพื้นฐานของกรอบความคิดเติบโต พร้อมตัวอย่างพฤติกรรมทั้ง 6 องค์ประกอบ ซึ่งจากการศึกษาทำให้ผู้เขียนเห็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างบุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโตกับบุคคลที่มีกรอบความคิดยึดติด ดังภาพที่ 2

Category	A growth mindset person will ...	A fixed mindset person will ...
Challenges	Choose or value challenges that will lead to more learning. "I like a challenge."	Avoid challenges that may expose areas of weakness. "I like things I know I can do well."
Persistence	Persist after setbacks, show resilience. "I'll have to try harder or work differently."	Give up easily after setbacks, or become defensive, or helpless. "What's the point in trying? I don't have what it takes to succeed."
Effort	Put effort into academic work. "Worthwhile learning usually requires hard work."	Avoid appearing to work hard as it suggests low ability. "Learning should be easy if you are intelligent."
Praise	Give or value praise for effort over praise for talent. "Well done, great work."	Give or value praise for talent rather than effort. "You're a star, you're a winner, you're a top student."
Success of others	Learn from and feel inspired by the success of others. "I can try that."	Feel threatened by the success of others. "Will they make it harder for me to be seen as successful?"
Learning goals	See the goal of learning as improving performance. "What can I learn from the mistakes I made in the test?"	See the goal of learning as showcasing performance. "High performance in a test shows that I am learning."

ประเภท	บุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโตจะ...	บุคคลที่มีกรอบความคิดยึดติดจะ...
ความท้าทาย	เลือกหรือให้คุณค่ากับความท้าทายที่จะนำไปสู่การเรียนรู้มากขึ้น “ฉันชอบความท้าทาย”	หลีกเลี่ยงความท้าทายที่อาจเผชิญต่อหน้า “ฉันชอบคิดว่า ฉันรู้ว่าฉันทำได้”
ความวิริยะ	ยืนหยัดหลังความพ่ายแพ้ แสดงความยืดหยุ่น (ล้มแล้วลุกได้เร็ว) “จะพยายามให้มากขึ้น หรือทำงานที่แตกต่างจากเดิม”	ยอมแพ้โดยง่ายเมื่อพบเจอความพ่ายแพ้ กลายเป็นการป้องกันตนเอง หรือทำอะไรไม่ถูก “ความพยายามคืออะไร? ฉันไม่มีทางที่จะประสบความสำเร็จได้”
ความพยายาม	ทุ่มเทให้กับงานวิชาการ “การเรียนรู้ที่คุ้มค่า มักจะต้องทำงานหนัก”	หลีกเลี่ยงการทำงานหนัก เพราะมันบ่งบอกถึงความสามารถต่ำ “การเรียนรู้ควรจะง่ายถ้าคุณฉลาด”
การยกย่อง/ชมเชย	ให้คำชมเชย หรือเห็นคุณค่ายกย่องที่ความพยายามมากกว่าความสามารถ “พยายามได้ดี งานดีมาก”	ให้คำชมเชย หรือเห็นคุณค่ายกย่องที่ความสามารถมากกว่าความพยายาม “คุณคือดาวเด่น, คุณคือผู้ชนะ, คุณคือนักเรียนชั้นยอด”
ความสำเร็จของผู้อื่น	เรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่น “ฉันสามารถลองสิ่งนั้นได้”	รู้สึกกังวลกับความสำเร็จของผู้อื่น “พวกเขาจะทำให้ฉันดูเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จ ยากขึ้นหรือเปล่า”
เป้าหมายการเรียนรู้	มองเป้าหมายการเรียนรู้เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพ “ฉันเรียนรู้จากความผิดพลาดอะไรในการทดสอบได้บ้าง”	มองเป้าหมายการเรียนรู้ที่การแสดงผลงาน “ผลคะแนนทดสอบสูงแสดงให้เห็นว่าฉันเรียนรู้ได้”

ภาพที่ 2 องค์ประกอบ และลักษณะของพฤติกรรมที่มีกรอบความคิดเติบโต และกรอบความคิดยึดติด

ที่มา: Dweck (as cited in Campbell, Craig, and Collier, 2019)

จากการศึกษา ผู้เขียนได้พิจารณา และขอยกตัวอย่างลักษณะพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงลักษณะขององค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. **ด้านความท้าทาย** คือ การให้ความสำคัญกับความท้าทายรอบตัว หรือสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำสิ่งใหม่ เพราะเชื่อว่าความท้าทายนั้นจะนำไปสู่การเรียนรู้ และสามารถพัฒนาไปสู่ความชื่นชอบที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่รอบตัวได้ เช่น ครูมีเกมจิ๊กซอว์ตัวใหม่จำนวน 12 ชิ้นมาให้เด็กเล่น ทั้งนี้โดยปกติเด็กอาจเคยเล่นจิ๊กซอว์จำนวน 9 ชิ้น แต่เด็กที่มีกรอบความคิดเติบโตจะสนใจอยากทดลองเล่นจิ๊กซอว์จำนวน 12 ชิ้นที่ครูได้จัดเตรียมไว้ให้ ดังนั้นครูจึงควรใช้โอกาสนี้ เพื่อชี้ชวนให้เด็กได้ทดลองเล่นจิ๊กซอว์ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น เพื่อเรียนรู้กลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการต่อจิ๊กซอว์ และสังเกตจิ๊กซอว์ในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม

2. **ด้านความวิริยะ** คือ ยืนหยัดในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยตั้งใจลงมือทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และแม้ว่าต้องพบกับความล้มเหลวก็จะริบลุกขึ้นสู้ต่อไป ซึ่งเด็กที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีแนวโน้ม ในการพยายามค้นหาวិธีการใหม่ หรือกลยุทธ์ใหม่ เพื่อนำมาแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เมื่อเด็กทะเลาะกับเพื่อน เพราะต้องการเล่นบล็อกไม้ทรงกลมที่มีอยู่เพียงแค่ 1 ชิ้น เด็กทั้งสองคนจึงเกิดการทะเลาะกัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปเด็กก็พยายามช่วยกันหาวิธีการที่ในการแก้ปัญหานี้ได้ เช่น ผลัดกันเล่น หาชของเล่นชิ้นใหม่มาเล่นแทน เล่นด้วยกัน

3. **ด้านความพยายาม** เป็นการใช้ความพยายามทางด้านวิชาการ โดยให้เวลากับตนเองมีสมาธิ จดจ่อ ตั้งใจทำงานอย่างมีเป้าหมาย และเห็นประโยชน์ของการทำงานหนัก หรือการฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น เพราะรับรู้ว่าการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความพยายาม จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ เช่น เด็กมีความพยายามในการสื่อสารผ่านการวาดภาพให้เพื่อน และครุฑายให้ถูกต้อง ซึ่งในช่วงแรกเพื่อน และครุฑายทลายไม่ถูก เนื่องจากเด็กยังวาดภาพไม่ชัดเจน แต่เมื่อเด็กคนดังกล่าวรับรู้แล้ว จึงตั้งใจ และหมั่นฝึกฝนวาดภาพให้ชัดเจนเป็นประจำทุกวัน ทำให้ในเวลาต่อมา เด็กก็สามารถวาดภาพให้เพื่อน และครุฑายภาพได้อย่างถูกต้องได้ ซึ่งส่งผลต่อความมั่นใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง และเริ่มเข้าใจว่าเราสามารถประสบความสำเร็จได้หากได้เรียนรู้ และฝึกฝนต่อไปด้วยความพยายาม

4. **ด้านการยกย่องชมเชย** คือ การให้ความสนใจในกระบวนการ หรือให้ความสำคัญกับความพยายาม มากกว่าผลลัพธ์ เมื่อเด็กอยู่ที่โรงเรียนครูจะมีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กเห็นความสำคัญของกระบวนการในการเรียนรู้ของตนเองได้ เช่น เด็กคนหนึ่งสามารถเดินบนคานทรงตัวได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งแตกต่างจากครั้งแรกที่เด็กเดินบนคานทรงตัว ครูสามารถใช้โอกาสนี้ในการชื่นชมเด็กที่ความพยายามว่า “คราวที่แล้ว ครูสังเกตเห็นว่าหนูยังเดินบนคานไม่ได้ และล้มอยู่หลายครั้ง แต่ตอนนี้หนูสามารถยืน และเดินบนคานทรงตัวได้อย่างคล่องแคล่วเลย หนูทำได้อย่างไร” หรือ “หนูฝึกซ้อมการเดินบนคานทรงตัวบ่อย ๆ ไซ้ไหมเอ๋ย ครูขอชื่นชมในความพยายามของหนูนะ” ทั้งนี้เงื่อนไขในการชื่นชมของครูคือ การที่ครูผู้ชมเชยเด็กอยู่ในเหตุการณ์ และพบเห็นเหตุการณ์จริง ซึ่งจะส่งผลดีกับความพยายามของเด็กมากที่สุด

5. **ด้านความสำเร็จของผู้อื่น** คือ การที่เด็กสามารถเรียนรู้จากแบบอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จ ได้ ดังนั้นการที่เด็กเกิดแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่นจะทำให้เด็กเกิดความมุ่งมั่น และเชื่อว่าตนเองก็สามารถเรียนรู้ และประสบความสำเร็จได้เช่นกัน โดยเด็กสามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกต จดจำ ทดลองปฏิบัติ เรียนรู้กลยุทธ์ใหม่ ๆ และสอบถามผู้รู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยไม่รู้สึกลอายที่ตนเองไม่รู้เพราะเด็กมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับตัวแบบ เนื่องจากเด็กเรียนรู้ว่าคนเราจะสามารถประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องฝึกฝนอย่างเพียงพอ และเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม เช่น เมื่อเด็กรับรู้ว่ามีเพื่อนสามารถปั่นจักรยานสองล้อได้ เพราะฝึกปั่นจักรยานทุกเย็น แล้วค่อย ๆ ลดจำนวนล้อลง จาก 3 ล้อ เหลือ 2 ล้อ ดังนั้นเย็นของวันนั้น เด็กจะมีแนวโน้มกลับบ้านไปฝึกปั่นจักรยาน แล้วค่อย ๆ ลดจำนวนล้อลงเช่นกัน เป็นต้น

6. **ด้านเป้าหมายในการเรียนรู้** คือ การมองเป้าหมายของการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพ หรือข้อบกพร่องของตนเอง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นจากการที่เด็กมีโอกาสฝึกคิดทบทวนตนเอง และเรียนรู้จากข้อบกพร่อง หรือความผิดพลาดของตนเอง โดยมีครูช่วยให้กำลังใจ และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เหมาะสมกับวัย เช่น เด็กมีเป้าหมายในการอ่านหนังสือนิทานให้เพื่อนฟัง แต่เด็กรับรู้ว่าจะตนเองยังสะกดคำไม่เป็น เด็กจึงได้ขอคำแนะนำจากครูรวมทั้งหมั่นเล่นเกมสะกดเพื่อฝึกฝนการสะกดคำร่วมกับครู ซึ่งในเวลาต่อมาเด็กคนดังกล่าวสามารถอ่านนิทานให้เพื่อน ๆ ฟังที่หน้าชั้นเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ความสำคัญของกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) กับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การพัฒนากรอบความคิดที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นมีความเชื่อมั่น กระตือรือร้น และมีความสุขในการเรียนรู้สิ่งใหม่ เนื่องจากเด็กเริ่มมีพัฒนาการในการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ อันเป็นคุณลักษณะที่ดีที่ส่งผลให้เด็กรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งกรอบความคิดดังกล่าวยังมีผลต่อสภาวะทางอารมณ์ของเด็กในเชิงบวก ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และ

พยายามฝึกฝนเรียนรู้ในสิ่งใหม่เพิ่มมากขึ้น และช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงได้ดี โดยสังเกตจากอารมณ์ที่แจ่มใสของเด็ก ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เนื่องจากเด็กมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ และเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพจิต และมีความพึงพอใจในตนเอง (Songtiang, 2007) โดยเด็กสามารถแสวงหาความรู้ ความท้าทาย และไม่กลัวความล้มเหลว เพราะเด็กจะมองว่าอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้เมื่อเติบโตขึ้น ซึ่งจากการวิจัยของ Dweck (2006) ชี้ให้เห็นว่าครูสามารถสอนให้เด็กปรับเปลี่ยนกรอบความคิดของตนเองได้ ถึงแม้ว่ากระบวนการดังกล่าวจะต้องใช้ระยะเวลา และเห็นได้ชัดเจนเมื่อเติบโตขึ้น ทั้งนี้ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถซึมซับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว รวมทั้งความเชื่อที่เหมาะสมนี้ได้จากผู้ใหญ่ใกล้ชิด แต่สิ่งสำคัญอีกประการคือ โดยธรรมชาติของคนเรานั้น ไม่มีใครที่จะมีกรอบความคิดเติบโต 100% หรือมีกรอบความคิดยึดติดทั้ง 100% เพราะส่วนใหญ่จะมีกรอบความคิดทั้ง 2 แบบผสมผสานกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และประสบการณ์ของแต่ละคน

บทบาทของครูในการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) สำหรับเด็กปฐมวัย

ครูปฐมวัยเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดกรอบความคิดเติบโต สำหรับเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้ครูควรไตร่ตรอง สะท้อนความคิด (Reflection) เพื่อทบทวนถึงกรอบความคิดของตนเอง เพราะจากการศึกษาพบว่า หากครูมีกรอบความคิดเติบโต ก็จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเด็กมีโอกาสนในการพัฒนากลุ่มความคิดดังกล่าวได้จากการที่ครูมีความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถ รวมทั้งการเรียนรู้ของเด็กนั้นเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ รวมทั้งครูเองก็สามารถเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนตนเองในการสนับสนุนเด็กให้มีกรอบความคิดเติบโตได้เช่นกัน (Boylan et al, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับ Hattie (2012) อธิบายว่ากรอบความคิดของครูที่มีต่อตนเอง และเด็กมีส่วนสำคัญในการกำหนดความคาดหวังในการเรียนรู้ และการรับรู้ความคิดของเด็ก ซึ่งในกระบวนการปลูกฝังกรอบความคิดเติบโต ครูสามารถใช้ภาษา หรือคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจที่กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเด็กจำเป็นต้องใช้ความเพียรพยายามในการฝึกฝนเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของเด็กแต่ละคนในเวลาต่อมา ทั้งนี้ครูที่มีกรอบความคิดเติบโตนั้น จะพยายามทำความเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้การสนับสนุนความคิด และความรู้สึกรักของเด็กแต่ละคน เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีการรับมือต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และปรับมุมมองที่มีต่อความท้าทายในชีวิตประจำวัน ซึ่งบทบาทสำคัญของครูในการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการบูรณาการกรอบความคิดเติบโตร่วมกับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของเด็ก และสอดแทรกเรื่องความสามารถของสมองคนเราผ่านการใช้สื่อ และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น วรรณกรรมสำหรับเด็ก นิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น หรือตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก
2. สร้างบรรยากาศ และจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการทำงานของสมอง เพื่อให้สมองเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่แบบองค์รวม และส่งเสริมความเชื่อที่ว่าเด็กแต่ละคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ เช่น จัดบอร์ดแสดงผลงานของเด็ก ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถทำอะไรได้ และเรียนรู้อะไรได้ (I can do) หรือสารนิทัศน์ เพื่อทบทวนความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน
3. ใช้ภาษาในการสื่อสารกับเด็ก เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กทบทวน คิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็ก รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เฉพาะเจาะจงแก่เด็ก เพื่อการพัฒนา เช่น “ถ้าหนูยังเขียนหนังสือไม่ได้ หนูควรจะทำอย่างไรต่อไป” หรือ “ตอนนี้ หนูอาจยังเขียนหนังสือไม่ได้ แต่ถ้า หนูฝึกเขียนบ่อย ๆ หนูก็จะรู้สึกมั่นใจขึ้น และเขียนได้คล่องแคล่วขึ้น” เป็นต้น เพื่อให้เด็กรับรู้เกี่ยวกับความสามารถ

ของตนเองในปัจจุบัน และสร้างแรงจูงใจในการฝึกฝนตนเองต่อไป ทั้งนี้สิ่งสำคัญในการให้ข้อมูลย้อนกลับ คือ ครูควรหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่ตราเด็กไม่ว่าจะเชิงบวก หรือเชิงลบ เช่น หนูทำดีมาก หนูเก่งมาก หนูไม่น่ารักเลย หนูทำได้ไม่ดี ไม่เก่ง เป็นต้น เพราะคำเหล่านี้จะทำให้เด็กมีกรอบความคิดยึดติด และทำให้เด็กไม่มีช่องว่างในการพัฒนาตนเองต่อไปได้ (Anonymous, 2015)

4. ครูสามารถยกตัวอย่างความผิดพลาดเล็กน้อยของตนเองที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กเห็นแบบอย่าง และเรียนรู้ว่าความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เช่น ครูอาจทำหนังสือหล่นจากชั้นหนังสือโดยบังเอิญ ซึ่งครูอาจชี้ชวนให้เด็กเห็นว่าทำไมจะไม่ระมัดระวัง อาจทำให้หนังสือหล่นจากชั้นวางหนังสือได้ และควรสื่อสารให้คำแนะนำแก่เด็กเรียนรู้จากความผิดพลาดดังกล่าว “ครูควรวางหนังสือที่ชั้นหนังสือให้เป็นระเบียบยิ่งขึ้น และหยิบหนังสือด้วยความระมัดระวัง” นอกจากนี้ครูยังสามารถนำเรื่องราวของบุคคลสำคัญของโลกมาเล่าให้เด็กฟัง เช่น โทมัส เอดิสัน ผู้ทำการทดลองเกี่ยวกับหลอดไฟหลายพันครั้งจนกว่าจะสำเร็จ ครูสามารถชี้ชวนให้เด็กเห็นว่าหากวันนั้นโทมัส เอดิสันล้มเลิกความตั้งใจเพราะเขาล้มเหลวหลายครั้ง เราคงไม่มีหลอดไฟใช้อย่างในปัจจุบัน ซึ่งจากตัวอย่างดังกล่าวจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการคิดของบุคคลตัวอย่าง และการมีกรอบความคิดเติบโตผ่านการสื่อสารของครูนั่นเอง

5. ครูสามารถส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตของเด็กร่วมกับผู้ปกครองได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในสนับสนุนเด็กในทิศทางเดียวกันระหว่างบ้าน และโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการให้การศึกษากับผู้ปกครอง เพื่อให้ความรู้ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งแนะแนวทางในการสื่อสารกับบุตรหลาน และสนับสนุนให้เด็กเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ ซึ่งการสื่อสารระหว่างครู และผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ผู้ปกครองเห็นแนวทางในการส่งเสริมกรอบความคิดของเด็กที่มีผลต่อความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ และรักในการเรียนรู้ของเด็กในระยะยาวได้

กิจกรรมเพื่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) สำหรับเด็กปฐมวัย

นอกจากกลยุทธ์ในข้างต้นที่ครูใช้ในการพัฒนา กรอบความคิดเติบโตของเด็กปฐมวัยแล้ว การออกแบบ หรือเลือกใช้กิจกรรมก็มีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กรักในการเรียนรู้ สิ่งใหม่รอบตัว กล้าเผชิญกับความท้าทาย และมีความพยายามได้ เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถเรียนรู้จากนามธรรมได้ ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรเลือกกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และให้ความสำคัญกับกระบวนการที่ส่งเสริมความพยายามของเด็กมากกว่าผลลัพธ์ด้วยเสมอ ผู้เขียนจึงขอเสนอตัวอย่างกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนากรอบความคิดเติบโตดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเล่านิทาน (Storytelling)

กิจกรรมเล่านิทานมีจุดประสงค์ในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก ทั้งทางด้านสังคม อารมณ์ คุณธรรม สติปัญญา โดยใช้นิทานเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ซึ่งภาษาในนิทานมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และช่วยให้เด็กรู้จักเปิดใจ หรือสามารถปรับเปลี่ยนชีวิตได้ (Enriquez et al, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnston (2012) ได้ยืนยันว่าครูสามารถใช้ภาษาในการปลูกฝังความคิด ความรู้สึกของเด็กได้ด้วย การอ่านออกเสียงในชั้นเรียนบ่อย ๆ การเล่าเรื่องราว และถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กหยุดคิด พิจารณาถึงกลยุทธ์ของตัวละครในนิทานเลือกใช้เพื่อตอบสนองต่อความเครียด อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กทดลองคิดหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เมื่อเจอสถานการณ์เช่นเดียวกับตัวละคร ตัวอย่างคำถาม เช่น

- เมื่อหนูรู้สึกเศร้าหรือโกรธ หนูจะอย่างไร
- หนูจะอย่างไร เพื่อช่วยให้อารมณ์ของหนูสงบลงได้
- หาก (ตัวละคร) ทำเช่นนี้ ถ้าเป็นหนู หนูคิดว่ายังมีวิธีอื่น ๆ อีกหรือไม่

จากตัวอย่างคำถามที่ผู้เขียนยกตัวอย่างเหล่านี้ สามารถช่วยสร้างแรงจูงใจให้เด็กได้คิดไตร่ตรองถึงกลยุทธ์ที่ตัวละครเลือกใช้ และหากตนเองตกอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับตัวละครจะอย่างไรต่อไป

2. การเล่นละคร หรือบทบาทสมมติ (Dramatic Play or Role Play)

การแสดงบทบาทสมมติเป็นเทคนิค หรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมได้แสดงออก และลงสมมติบทบาทของผู้อื่นที่ไม่ใช่ตนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่น และมีความกระตือรือร้น และเข้าใจเรื่องราวหรือสถานการณ์ จากบทบาทการแสดงได้ อีกทั้งยังได้ร่วมมือกับเพื่อน ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคม (Chesler & Fox, 1966) ถือเป็นกิจกรรมช่วยพัฒนาเด็กไปสู่การมีกรอบความคิดเติบโตผ่านการเผชิญสถานการณ์ที่ตนเอง ไม่คุ้นเคยอย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งได้ฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อเจรจาต่อรองเมื่อตนเองต้องพบกับอุปสรรค หรือมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน สิ่งที่น่าสนใจคือ เด็กมีโอกาสได้สวมบทบาทเป็นตัวละครที่ตนเองเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เด็กได้พัฒนาความกล้าในการตัดสินใจ ดังนั้นครูมีส่วนสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อม และเอื้อประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวด้วยการตั้งคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กได้สะท้อนความคิดของตนเองที่มีต่อการสวมบทบาทนั้น ๆ เช่น ความต้องการของตัวละคร แรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของตัวละคร อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละคร เป็นต้น ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้เด็กได้สะท้อนความคิด ความรู้สึกของตัวละคร เมื่อเด็กเห็นตัวละครที่ตนเองสวมบทบาทกำลังเผชิญกับความยากลำบาก เด็กจะมีโอกาสได้ฝึกการลองผิดลองถูก เพื่อแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำของตัวละคร ซึ่งนำไปสู่การเกิดแรงบันดาลใจในการแก้ปัญหาของเด็กในอนาคตตนเอง (Lawrence & Curtis, 2019) นอกจากนี้การแสดงบทบาทสมมติของเด็กยังช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วย (Beidatsch & Broomhall, 2010)

3. กิจกรรมการประกอบอาหาร (Cooking)

กิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้ มีประสบการณ์ตรง และเรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ดังนั้นครูสามารถใช้กิจกรรมนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตั้งแต่กระบวนการแรก ตั้งแต่การคิดนำเสนอเมนู การช่วยเตรียมช่วยวัตถุดิบการช่วยค้นหาเพื่อเตรียมอุปกรณ์ และการทวงส่วนผสมด้วยตนเอง (Anonymous, 2019) โดยครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนตลอดกระบวนการ และให้คำแนะนำหากเด็กต้องการคำแนะนำ หรือให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น หรือคอยสังเกตพฤติกรรมของเด็กในการลงมือประกอบอาหาร แล้วระหว่างเด็กลงมือทำ ครูสามารถใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิด และตัดสินใจเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดการวัตถุดิบ ตัวอย่างคำถามเช่น

- ถ้าหนูต้องการจะหั่นผลไม้ เราสามารถใช้อุปกรณ์ใดในการหั่นได้บ้าง
- หนูจะอย่างไร เพื่อให้หนูสามารถใช้มีดพลาสติกในการหั่นผลไม้ได้คล่องแคล่วมากขึ้น
- เพราะเหตุใดคุณแม่ หรือคุณพ่อจึงสามารถใช้มีดได้อย่างคล่องแคล่วในการประกอบอาหาร
- ถ้าหนูถูกมีดบาดขณะประกอบอาหาร หนูจะอย่างไร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็กได้เรียนรู้กระบวนการตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ และได้เรียนรู้ขั้นตอนในการทำอาหาร ซึ่งครูสามารถใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กลองคิดแก้ปัญหาด้วยความมั่นใจ และสร้างแรงจูงใจในการใช้อุปกรณ์ให้คล่องมากขึ้น อีกทั้งครูยังสามารถเพิ่มระดับความท้าทายในการประกอบอาหารได้ เช่น การเลือกใช้มีดพลาสติกหั่นผลไม้ที่เนื้อนิ่มในครั้งแรกไปสู่การหั่นผลไม้ที่เนื้อแข็งเพิ่มขึ้นในครั้งต่อไป โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความเหมาะสมกับวัย และความสามารถของนักเรียนแต่ละคนด้วย

4. การเล่นเกม (Game)

เกมเป็นสื่อที่น่าสนใจสำหรับครูปฐมวัยที่สามารถเลือกใช้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนารอบความคิดเติบโต โดยเกมที่ครูเลือกใช้ควรมีลักษณะที่ท้าทายระดับความสามารถของเด็ก เพราะจะทำให้เด็กมีโอกาสในการได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ โดยมุ่งให้เด็กเรียนรู้ที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ใหม่ ๆ และพิจารณากลยุทธ์ในการเล่น เพื่อให้ตนเองเล่นเกมจนสำเร็จได้ ซึ่งครูสามารถจัดมุมประสบการณ์ที่มีเกมหลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเล่นตามความสนใจ และมีโอกาสตัดสินใจเลือกเล่นเกมด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นมากขึ้น และได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายจากเกมต่าง ๆ ซึ่งนอกจากความสนุกสนานแล้ว เด็กยังได้พัฒนาความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้หากมีความพยายาม และเลือกใช้กลยุทธ์ในการเล่นที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งเป็นการเล่นเพื่อการเรียนรู้ และเป็นการส่งเสริมให้เด็กรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต (Compagnoni et al., 2019) ซึ่งผู้เขียนขอแนะนำตัวอย่างเกมทั้งหมด 2 เกม ดังนี้

เกมปริศนา เป็นเกมที่เด็กเล่นผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเกมในลักษณะนี้สามารถปรับระดับความท้าทายได้ตามความเหมาะสมของวัย และเพิ่มความสามารถของเด็กได้ หากฝึกฝนบ่อย ๆ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และทำให้ความสามารถของสมองแข็งแรงขึ้นจากการเล่นที่ท้าทายความสามารถ โดยครูสามารถเพิ่มความท้าทาย โดยการเลือกใช้ภาพ หรือสัญลักษณ์ที่มีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากลอง และทดลองทำด้วยตนเองก่อนขอคำแนะนำจากครู

เกมค้นหารูปร่างเรขาคณิต เป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้ฝึกการสังเกต และการนับจำนวนรูปร่างเรขาคณิตที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยครูสามารถเพิ่มความท้าทายด้วยการนำรูปร่างเรขาคณิตที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในชุดเกม โดยค่อย ๆ เพิ่มจำนวนขึ้น ซึ่งเกมนี้จะช่วยให้สมองของเด็กมองข้ามรูปร่างเรขาคณิตบางอย่างได้ ดังนั้นเด็กจะได้ฝึกความละเอียดในการค้นหาภาพรูปร่างเรขาคณิตที่ครูกำหนด ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะพยายาม เพื่อให้พบรูปร่างเรขาคณิตจนครบจำนวน

5. กิจกรรมการเขียนโค้ดโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ (Pre-Coding / Unplug Coding)

กิจกรรมนี้เน้นการเล่นสนุก และเผชิญความท้าทายจากสื่อ อุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของเด็กปฐมวัยด้วย เช่น บัตรคำ เกมกระดาน โดมิโน บันไดงู ต่อเลโก้ จากการศึกษาผู้เขียนพบว่ามิงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรม Pre Coding หรือ Unplug Coding สามารถพัฒนารอบความคิดเติบโตได้ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้จากการเผชิญสถานการณ์ และมีเงื่อนไขใหม่ของเกม แผนที่ หรือตาราง ซึ่งเด็กจะได้วางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อไปถึงเป้าหมายจากการลองผิดลองถูก อีกทั้งธรรมชาติของเด็กอายุ 3 ถึง 5 ขวบนั้น สามารถวาดภาพแผนที่ที่สามารถแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของ กับสถานที่ได้แล้ว เด็กก็จะได้เรียนรู้ทักษะที่หลากหลายจากเกม

ดังกล่าวนี้ด้วย เช่น ตรรกะทางคณิตศาสตร์อย่างง่าย การแก้ปัญหา การสื่อสาร รวมทั้งทักษะการอ่านออก และเขียนได้ (McLennan, 2017) โดยครูสามารถเพิ่มความท้าทายด้วยการวางเงื่อนไข หรือค่อย ๆ เพิ่มอุปสรรคเล็กน้อย เพื่อกระตุ้นให้เด็กร่วมกันคิดแก้ปัญหา และวางแผนให้บรรลุเป้าหมายได้ในที่สุด ทั้งนี้ครูสามารถสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ และตั้งคำถามปลายเปิดหลังจากเด็กทำกิจกรรมจบ เพื่อให้เด็กได้ทบทวนกลยุทธ์ที่ตนเองและกลยุทธ์เพื่อน เพื่อให้เด็กเห็นไตร่ตรองกระบวนการวางแผนของตนเองอีกครั้ง และสะท้อนความคิดความรู้สึกที่มีต่อการวางแผนของตนเอง

กิจกรรมข้างต้นที่ผู้เขียนแนะนำนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ช่วยพัฒนารอบความคิดของเด็กปฐมวัยได้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการที่ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนารอบความคิดของเด็ก และของครูเอง จึงจะสามารถทำให้เด็กเกิดความพร้อม และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ครูควรมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กเกิดความสนใจใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวให้กำลังใจ และความเชื่อมั่นว่าเด็กจะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ ผ่านการลองผิดลองถูก ผูกการคิดแก้ปัญหาอย่างยืดหยุ่น และเรียนรู้วิธีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลต่อเด็กอย่างชัดเจนเมื่อเด็กเติบโตขึ้น และได้รับการปลูกฝังกรอบความคิดเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และสามารถเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเองเพื่อพัฒนาตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเด็กได้รับการปลูกฝังให้มีกรอบความคิดที่เหมาะสม และเห็นแบบอย่างที่ดีจากครูในการมองความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ เด็กจึงรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีความสุขพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายในชีวิตต่อไป

บทสรุป

การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีกรอบความคิดเติบโตขึ้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะถือเป็นการวางรากฐานของกรอบความคิดที่เหมาะสมให้กับเด็ก ส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาการรับรู้ความสามารถของเด็กว่าตนเองสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ ซึ่งครูปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมแปลกใหม่ และส่งผลต่อความเชื่อของเด็กเมื่อพบเจอกับอุปสรรค หรือความท้าทายต่าง ๆ ในอนาคต สามารถปรับตัวกับความผิดหวังได้ดี อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระบวนการดังกล่าวจะต้องใช้ระยะเวลา และเห็นได้ชัดเจนเมื่อเด็กเติบโตขึ้น แต่ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถซึมซับกรอบความคิดเติบโตนี้จากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดได้ ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรเริ่มต้นในการปรับกรอบความคิดของตนเอง และส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตเช่นเดียวกับองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความพร้อม และมีความเชื่อมั่นในการรับมือกับปัญหาที่ท้าทายในการดำเนินชีวิตต่อไป โดยให้ความสำคัญในการวางรากฐานกรอบความคิดเติบโตร่วมกับการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ รวมทั้งจัดประสบการณ์เรียนรู้ผ่านการบูรณาการกรอบความคิดเติบโตกับกระบวนการที่เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และให้ความสำคัญกับความพยายามของเด็กมากกว่าผลลัพธ์ของผลงาน และพึงระลึกเสมอว่าครูควรใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโต และเพิ่มการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เฉพาะเจาะจงแก่เด็ก โดยหลีกเลี่ยงการใช้คำติตราทั้งเชิงบวกและลบ เช่น เก่งมาก ฉลาดมาก เยี่ยมมาก ไม่เก่ง เป็นต้น เพื่อให้เด็กพัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองในปัจจุบันที่เน้นกระบวนการ หรือความพยายามใช้กลยุทธ์ของเด็ก ซึ่งมีผลต่อความเชื่อ และการพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ของเด็กต่อไป รวมทั้งครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการคิดทบทวนไตร่ตรองตนเองถึงข้อผิดพลาด หรือความยากลำบาก ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อความผิดพลาดของตนเองว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

References

- Anonymous. (2015). *Strategies for Promoting Student Growth mindset*. Arlington, VA: Hanover Research Corporate Headquarters, July, 1-24. Retrieved from http://www.drivelearning.org/uploads/4/4/1/1/44110523/strategies_for_promoting_student_growth_mindsets.pdf.
- Anonymous. (2019). *Brain awareness week activities*. Retrieved from <https://www.waterford.org/resources/brain-awareness-week-activities/>.
- Beidatsch, C. & Broomhall, S. (2010). Is This the Past? The Place of Role-play Exercises in Undergraduate History Teaching. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 7(1), 1–20. Retrieved from <https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1091&context=jutlp>.
- Boylan, F., Barblett, L. & Knaus, M. (2018). Early childhood teachers' perspectives of growth mindset: Developing agency in children. Cowan University. *Australasian Journal of Early Childhood*, 16-24. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.23965/AJEC.43.3.02>.
- Campbell, A., Craig, T. & Collier-Reed, B. (2019). A framework for using learning theories to inform 'growth mindset' activities. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/330251132_A_framework_for_using_learning_theories_to_inform_'growth_mindset'_activities.
- Chesler, M. & Fox, R. (1966). *Role playing methods in the classroom*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED075276.pdf>
- Compagnoni, M., Karlen, Y. & Merki, M. K., (2019). Play it safe or play to learn: mindsets and behavioral self-regulation in kindergarten. *Metacognition and Learning*, 14, 291–314. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/332151723_Play_it_safe_or_play_to_learn_mindsets_and_behavioral_self-regulation_in_kindergarten.
- Dweck, C. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York, NY: Random House.
- Dweck, C. (2009). *Mindset: The New Psychology of Success*. New York: Ballantine.
- Enriquez, G., Clark, R. S. & Calce, D. (2017). Using Children's Literature for Dynamic Learning Frames and Growth Mindsets. *The Reading Teacher*, 70, 711-719. Retrieved from https://www.academia.edu/34559831/Using_Childrens_Literature_for_Dynamic_Learning_Frames_and_Growth_Mindsets.
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Teachers: the major players in the education process. Retrieved from https://hozir.org/pars_docs/refs/26/25322/25322.pdf.

- Independent Committee for Education Reform. (2019). *Thai Education Reform*.
<https://www.thaiedreform.org/wp-content/uploads/2019/06/CommissionReport050662.pdf>.
[in Thai].
- King, R. B. (2012). How you think about your intelligence influences how adjusted you are: Implicit theories and adjustment outcomes. *Personality and Individual Differences*, 53(5), 705-709. Retrieved from https://www.academia.edu/5960822/How_you_think_about_your_intelligence_influences_how_adjusted_you_are.
- Lawrence, M. & Curtis, D. (2019). *Look, Listen, Learn: "We Are Power Rangers!" Learning from Children's Dramatic Play*. Naeyc. Retrieved from <https://www.naeyc.org/resources/pubs/tyc/dec2019/childrens-dramatic-play>.
- McLennan, P. D. (2017). *Creating Coding Stories and Games*. Naeyc. Retrieved from <https://www.naeyc.org/resources/pubs/tyc/feb2017/creating-coding-stories-and-games>.
- Schroder, H. S., Dawood, S., Yalch, M. M., Donnellan, M. B., & Moser, J. S. (2014). The role of implicit theories in mental health symptoms, emotion regulation, and hypothetical treatment choices in college students. *Cognitive Therapy and Research*, 39(2), 120-139. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/266023041>.
- Shelby, P. & Christie, S. (2011). Preschoolers Grow Their Brains: Shifting Mindsets for Greater Resiliency and Better Problem Solving. *Young Children*, 30-35. Retrieved from https://www.westonschools.org/wp-content/uploads/2017/02/WW-problem_solving_8-13.pdf.
- Songtiang, R. (2007). Positive thinking. *Duangkaew Journal*. 12(1): 69-76. [in Thai].
- The National Assembly of Child and Youth Development. (2019). *Innovative Thinking*. Retrieved from <https://www.dcy.go.th/>. [in Thai].